Nagyvárad, 1896. II. évfolyam 25. szám. Csütörtök, január 30.

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Negyedévre . . . 1 » 50 »
Helyben házhoz hordva:
Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt — kr.
Vidékre postán szállitva.
Egész évre . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . 2 » 50 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **Apácza-utca 3. sz.**

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

A magyar panama.

A közvélemény még mindig a borsódi főispán vicinális vasutjával foglalkozik, s ez a véletlenül napfényre került botrány foglalkoztatja a képviselőházat még ma is, amikor véletlenül a belügyminiszteri budgetben éppen a főispánok tételét tárgyalják.

S ezt a minden előzmény nélkül beköszöntött botrányt nem is fogja egyhamar elfeledni a közvélemény, mert meg van benne minden kellék, hogy sokáig beszéltessen magáról: minden apropos nélkül jött, érdekes, időszerü, és a »nagy emberek« egész seregét érdekli nagyon közelről. A Miklós Gyula ügyetlenségét és bukását már letárgyalták, — most jönnek a következtetések és a találgatások — csináltak-e már mások is hasonló dolgokat, s ha igen, engedjék-e a régi bűnösöket futni, vagy pedig azokat is érje utól a Miklós Gyula sorsa?!

A tisztességes külsejü és a tisztességtelen korrupció óriásilag uralkodik Magyarországon, — s az a bizonyos húsos fazék, amelylyel a régi idők jámbor mamelukjait gúnyolták, ma már kijut az ellenzéknek is, mely manapság már — mint pl. legutóbb az egyházpolitikai campagneban, — még nagyobb szolgálatokat tesz a kormánynak, mint a tulajdonképpeni mameluk tábor. A vicinálizmus bűne pédig még jobban megkötelyezte az ellenzéket, mint a kormánypártot. A modern emberek, akik fel tudják használni az összeköttetéseket, nagyon jól tudják, hogy egy ellenzéki képviselő protekciója mindig többet ér, mint egy kormánypártié, mert ez csak kötelességét teljesiti, — amazt pedig örök időkre lekenyerezi a miniszter egyszerü szivessége.

Igy történhetett meg az a paradoxon is, hogy a Miklós-botrányt egyenesen Ugron Gábor hozta be a képviselőházba, ő szólalt fel legelőször a vicinális visszaélések ellen, — akinek az összes képviselők között a legtöbb vasuti koncessziója van.

Abban a hosszú vitában, melyet a botrány a képviselőházban előidézett, elismerjük, van egy uj momentum is: maga a kereskedelmi miniszter, tehát a legilletékesebb tényező itélte el legjobban a vasut engedélyezések körül elkövetett visszaéléseket. Uj és örvendetes ez a dolog, mert közelebb viszi a képviselőházat az igazi parlamentárizmushoz, amelyben a kormány nem tarthatja elégségesnek az egyszerű tagadást és a hallgatag opoziciót az ellenzékkel szemben.

Éppen idején jött ez a skandalum, a Bánffy-éra legmelegebb napjaiban. Mert a »furfangos« miniszterelnök nagyban kultiválta a vicinálizmust: ő egymaga egyéves kormánya alatt nem kevesebb mint 31 vasuti koncessziót gyártott. S ezeknek a vasutaknak a felépitése hetvenhét és fél millió összegbe. Ily rengeteg értékű vasuti papirt szortak ki egyetlen egy év alatt Magyarországon, s a koncessziók nagy száma és az összeg horribilis magassága teszi valóságos panamává a magyar vicinálizmust.

Legkülönösebb a dologban az, hogy éppen a honatyák mesterkedtek leginkább a vasut épitésben: a képviselőháznak nem kevesebb, mint egy ötödrésze vasut-engedélyes, — a franczia panamába nem volt enynyi képviselő beavatva: Megengedjük, vannak dicséretes kivételek akik csakugyan a közjó érdekében épitettek vasutat, s nem azért, hogy egy igen nyereséges üzletet kössenek, — de ki biztosit bennünket arról, hogy Miklós Gyula egyedül áll a közjegyzői okirataival, hogy más koncesszionáriusnak nincsenek ilyen rezerválisai?!

A gyanu nem szép dolog, az igaz, — de hiszen Miklós Gyula is köztiszteletben álló, igen előkelő gentleman volt, — egész addig mig kinem sült róla a nagy turpisság.

A képviselőház holnap vagy holnap után minden valószinüség szerint elfogja vetni azt az inditványt, mely a vasut

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Álom és valóság.

Én még valahányszor álmodtam valamit, midég az álom ellenkezője történt meg velem, talán igy van ezzel mindenki? Diákkoromban igen gyakran álmodtam jelessel s másnap latin óra után — saját magam vigasztalására — eldaloltam az ismert diáknótát.

Egy secunda nem a világ.
A kinek nincs nem is diák.

Hányszor álmodtam már hónap vége felé csengő aranyakkal, ropogós bankókkal s hogy mily szomoru volt az ébredés — azt csak én tudom! . . .

Ismertem egy szőke leányt. Szép volt, gyönyörü volt; diákéveim kurtaszoknyás ideáljainak egyike. A leányka nőtt, nőtt ugy elhagyott engem mint ifju tölgyet a virágos folyondár, meg sem ismert később, elfelejtett; el mint sok mást gyermekéveinek pajkos epizódjaival.

Ez a szép szőke leány álmodott kétszer valamit a mit az indiscrét Morpheus nekem is elmesélt, hogy mint teljesült be az álom azt én mesélem el önöknek, az álommal együtt.

*

Ilonka tehát nagy leány lett, olyan hamar hogy alig hitték el azok kik még egy évecskével ezelőtt a felső-leányiskola »szép szőké«-jének ismerték.

Farsang volt épen; olyan szép farsang amilyen még soha sem volt, legalább Ilonka igy gondolta.

A tél is kitett magáért. Szebben csillogtak a hópihék mint máskor: olyan kedves szép tél volt ez! Sokan észre sem vették ezt — Ilonka érezte, talán mert először érezhette magát szabadnak a sok-sok rémes tudománytól.

Ilonka azt a kort élte, mikor a hosszu ruha küzd az ifju évekkel; pajkos és hirtelen komoly, naiv majd okoskodó volt, telve sejtelemmel. A fiatal lélek bájos hangzavarába belecsendült már néha-néha egy-egy komoly hang is, de csak ugy elvétve . . .

A juristák az idén is erősen buzgólkodtak, hogy a szokottnál még fényesebb, maradandóbb emlékü bálat rendezhessenek s az arany szegélyes meghivók már szét repültek a szélrózsa minden irányában. Ilonkáéknál is volt egy.

A mama is észrevette, hogy immár a bimbócska virággá lett; hogy itt az idő mikor el kell vinni abba a csillogó rózsás kertbe ahol megismerik, talán, talán . . . . arra külömben reá ér.

Oh bizony! Elég szép ahhoz, hogy később is csináljon szerencsét!

A jogásztánczestély épen kapóra jött. A mama eszméjét közölték a tatával s miután a terv a házi budget pénzügyi egyensulyát sem látszott zavarni — a tata is helyesléssel fogadta.

Az egy-két nap elröppent s a fényes estély ott lebegett minden idealizmussával Ilonka lelki szemei előtt. A tarka kis szobában minden azt suttogta: »Holnap, holnap!« — minden örülni látszott annak, hogy Ilonka bálba megy. A pompás ruha is ott függött már a szoba egyik sarkában rózsaszin selyemből volt, a lenge illuzión alatt harang virágok bujkáltak, mintha csalogatta, hivogatta volna szép gazdáját: »Jer, jer, ölts fel engem, hisz nélküled mit ér szépségem!« Majd a meghivót nézegette Ilonka, talán már századszor, milyen nevek, milyen fiuk!

Felbukkant előtte egy-két régi kép is a kis leánykori tánczpróbák emlékeiből; mikor kis félénk diákok forgatták a tánczisko la kopott padlózatán.

Milyen különbség most és akkor! Abban az időben még papája is kis hivatalnok volt, azóta sok minden változott. Szerény próbák voltak azok az élethez; a fényes, ragyogó szinjátékhoz, ahol most fog először szerepelni . . .

Egy csörgő szán surrant el az ablak alatt. Ilonka még ébren álmodozott, egy zuzmarás ág, »kip, kop! kip, kop!« megveregette a jég virágos ablakot, a párnácskákba belemélyedt a szép szőke fő s a csalfa Morpheus elsuttogta szép meséjét . . .

Az első álom.

Auróra lehellete végig suhant a táj felett, a milliónyi tündöklő harmatcsepp felszállt az illatos pázsitról, hogy egyesüljön futkosó bárány felhőkké . . .

Mosolyogtak, kaczagtak a virágok, az árvácska tarka arczát mutogatta, a harang virág, rózsa szirmait fürdette a kelő nap sugárözönében — csak az estike bujt el félénken setét levelei közé.

koncessziók felülvizsgálására egy külön parlamenti vizsgálóbizottság kiküldését kéri, — de ezzel még nem ölték meg a gyanut, mely más koncesszióknál is látva a Miklós Gyuláéhoz hasonló körülményeket, teljes joggal föltételezi, hogy a mai korrumpált politikai viszonyok közepette a Miklós Gyula esete csak kezdete, vagy talán csak a véletlenül napfényre jött érdekes epizódja, egy nagy panama botránynak, mely közéletünknek annyi »jelesét« fenyegeti nap-nap után a morális halállal.

A kiegyezés megujitása.

A kiegyezési tárgyalások hétfőn ujból megkezdődnek. Már vasárnap Budapestre érkeznek Badeni gróf osztrák miniszterelnök és Bilinszki lovag, Glanz báró és Ledebur gróf osztrák miniszterek. Gruber dr, osztrák pénzügyi főtanácsos már tegnap elutazott Budapestről és az osztrák-magyar bankhoz a két kormány részéről intézendő azonos jegyzéket melynek elkészitésén Gruber dr., Popovits dr. és Wittenburg gróf magyar szakelöadókkal itt dolgozott, most már a két állam illető minisztereinek együttes értekezletén fogják megállapitani.

Nőipariskola Nagyváradon.

A kereskedelmi miniszterium *Szedlarik* Istvánné Dudinszky Ilona asszonynak engedélyt adott egy Nagyváradon felállitandó nyilvános jellegü nőipariskola megnyitására. Az engedélyezési okirat ma érkezett le a polgármesterhez.

A nagyváradi nőipariskola czélja és feladata lesz, hogy a női munkák rendszeres gyakorlati tanitásával és az ahhoz, továbbá a kisebb női munkaüzletek vezetéséhez szükséges szakismeretek tanitásával fiatal nőket a női munkák készitésével foglalkozó üzleteknek hasznos segédmunkásaivá képezzen olyan módon, hogy az ilyen nők közül azok, kik később is önerejükre lesznek utalva, gyakorlati képzettségük tovább fejlesztése, illetve kiegészitése után önálló gyakorlati müködésre, női munkaüzletek vezetésére is képesek legyenek, czélja továbbá, hogy *a családi körükben foglalkozó nöknek a különböző női munkák készitésében alapképzést nyujtson.*

Az uj iskola a kereskedelmi miniszter főhatósága alatt áll. A felügyeletet a kerületi kir. iparfelügyelő és az ipariskolák felügyeletével megbizott kereskedelmi miniszteri központi szakközeg gyakorolja.

Az iskolát a tulajdonos-igazgatónő Szedlarik Istvánné vezeti és igazgatja, s a tanitótestület az ő elnöklete alatt áll.

Az iskolának a jelentkező tanulók számához képest *öt szakosztálya* lesz, u. m.: a fehérvarró, — a felsőruhavarró, — a fehér-, szines- és műhimző, — a divatáru czikkeket készitő — és a porczellánfestő osztály.

A tanitás a fehérnemü varró és a divatáru czikkeket készitő szakosztályban egy, a ruhavarró és a himző szakosztályban két évig tart. Rendkivüli tanulók tanideje nincs megállapitva. A porczellán-festő osztály nincs időhöz kötve.

A tanitás főbb szaktárgyai:

a) A fehérnemü varró osztályban: a férfi és női fehérnemüek, az asztal- és ágynemüek kiszabása és varrása kézzel és különböző rendszerü gépeken. A fehérnemüek diszitése.

b) A felső ruhavarró osztályban: a felsőruhák mértékvétele, szabás-minta rajzolása, kiszabása, az egyszerü és diszesebb ruhák összeállitása, varrása és diszitése. A felsőruhák átalakitása. Ruhavasalás.

c) A fehér, szines és műhimző osztályban hurkolás, likacsos és tömött kézihimzés. Fehér és monogramm-himzés kereten. Szines himzés, tűfestés, aranyhimzés és himzés ráhelyezéssel.

d) A divatáru czikkeket készitő osztályban: téli és nyári női kalapok, fejkötők, szalag-, csipke-, virág- és tolldiszek készitése; kalapok és fejkötők átalakitása; müvirágok átalakitása és festése, tollak bodoritása és átalakitása.

e) A porczellánfestő osztályban különböző disz- és használati tárgyak festése. Azokat a tanulókat, kik üzleti foglalkozásra fogják magukat képezni, rendszerint az intézet látja el munkával. Az intézet munkákat vállal el elsősorban a különböző munkaüzletekből, s amennyiben az nem volna lehetséges, másodsorban intézetektől; harmadsorban magánosoktól.

Az iskolában a tanév szeptember első napján kezdődik, s a következő év junius hóval végződik.

A fölvételre először jelentkező tanulók tartoznak bemutatni az általuk végzett népiskolai vagy más iskolai osztályokról szóló bizonyitványaikat, s hiteles orvosi bizonyitvánnyal igazolni, hogy egészséges testalkatuak, továbbá hogy védhimlővel be vannak oltva.

Az intézet rendes tanfolyamára fölvétetnek olyan leányok, kik 14-ik életévöket betöltötték, s legalább az elemi iskola hat osztályát vagy a polgári iskola második osztályát sikerrel elvégezték.

A tanulók a szakosztályt, amelybe lépni kivánnak, szabadon választhatják, de a felső ruha varró osztályba csak azon tanulók vétetnek fel, kik már előbb a fehérvarró osztályt jó sikerrel elvégezték, vagy a fehérvarrásban kellő jártassággal birnak.

Azok a tanulók kik az intézet gépein dolgoznak, a tandijan kivül még havonként külön géphasználati dijat tartoznak fizetni, — de azért meg van engedve az is, hogy a növendékek saját gépeiket használják.

Ebből a vázlatos ismertetésből is kitünik, hogy mennyire praktikus intézmény lesz az uj iskola, amelynek felállitása jobban elősegiti a nő-kérdés megoldását akár egy leány gymnáziumnál.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Január 29.

Ülés kezdete 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Hévizy János, Schober Ernő, Josipovich Géza.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró, Perczel Dezső, Dániel Ernő.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesitése után

Elnök jelenti, hogy interpelláció bejelentve nincs.

Következik a napirend: *A belügyi tárcza költségvetésének folytatólagos tárgyalása.*

Olay Lajos: A Budapesti Hirlap mai száma közli azon képviselők neveit, akik a kormánytól vasuti koncessziót kaptak. E névsor között ott van az ő neve is. Miután olyan idők járnak, hogy minden vasuti engedményes több kevesebb gyanusitásnak van kitéve, elvárja a parlament tisztesség érzetétől, hogy a vasuti engedménynyel biró képviselők ügyében szigoru vizsgálatot fog inditani, hogy stigmatizáltassanak azok, akik megérdemlik, de megóvassanak még a gyanu árnyékától is azok, akik a közügy érdekében fáradoztak.

Ez csak a Bartha-féle inditvány elfogadásával lehetséges. Kéri a házat, hogy tagjainak becsülete érdekében fogadja el a Bartha inditványát. (Zajos helyeslés a baloldalon.)

Szilágyi Dezső elnök: A ház egyik oldalán sem történt oly felszólalás, mely a vasuti koncesszió kérést piszkos dolognak minősitette volna, kéri tehát a ház tagjait, hogy kifejezéseiknek

---

Minden örült a hajnalnak, minden örült a virulásnak s a zsibongó zene nőttön-nőtt, jöttek arany szárnyu lepkék, tündöklő bogárkák — szerelmes zsongással, édes zizegéssel.

Ilonka egy bájos kis feslő rózsabimbó volt, a virág feslő bársonyos levele arczocskája volt s szép szeme fénye két harmatcseppben ragyogott . . .

Aztán jött egy tündér szép ifju, szép, mint a hajnal, erős, mint a tölgy, jött azután még sok, sok, de az az egy volt a legszebb, legdaliásabb . . .

Egy varázsszóra elváltozott a sok virág mosolygó, kaczagó leányarczokká s a zene, mintha tulvilágról jönne: szólt szépen, andalitóan . . .

A szép ifju csak Ilonkát ölelte, neki suttogott édes, szerelmes szavakat . . . csókolta hosszan, hosszan . . . s a zene szólt, mintha tulvilágról jönne, szépen, andalitóan, egészen addig, mig a mama reggel fel nem ébresztette Ilonkát, ki megdörzsölte szemeit, megölelte a mamát s igy szólt:

— Anyuskám! Bolondosan szépet álmodtam az éjszaka . . . mintha az a szép barna jogász is ott lett volna, aki itt megy el mindennap az ablakunk előtt? , . .

Másnap lezajlott a fényes estély. Ilonkáék korán hazamenetek, már a második négyes után.

A kocsiban igy szólt a mama Ilonkához:

— Mi lelt téged egész este Ilonkám!

— Óh mama! Hát te észre sem vetted?

— Tánczoltál, mulattatok!?

— Egész estémet elrontotta az az utálatos Egry!

— De lelkem Egry tekintélyes ember, jó parthie!

— Oh az a vén bagoly! még a második négyest is vele kellett tánczolnom, mikor már felkért, akkor jött a szép Tunyogi Gazsi — jaj, milyen dühös voltam! S milyen kedves volt? ah a vén poczakos! A fél buffetet megetette volna velem!

— De kérlek Ilonkám! Nem láttad, hogy a Bakó lányokat majd megette az irigység? Egrynek nagy birtokai vannak a szomszéd vármegyében;

— Bánom is én, ha akkora birtokai vannak, mint egy római császárnak . . . de mire is gondolsz édes mama, mire gondolsz? én és Egry! Hahaha! olyan volt mellettem, mint egy madárijesztő!

*

Könnyü a novellairóknak rajzolnak egy kis csillagot, aztán azt mondják; ennyi meg annyi év merült el ismét a végtelenség tengerébe s az olvasó belenyugszik: jól van tehát ennyi vagy annyi év elmult. Pedig mennyi minden történik egy év alatt is, mennyit változik egy ember, hát még öt év alatt! (ennyit akarok én most át ugrani). Mennyit változik egy leány, egy bálozó leány! Ilonka is sokat változott; öt évig nem láttam, talán szeretett, talán csalódott is azóta? — nem tudom s igy nekem megbocsátható, ha a novellairók kényelmességével egy kis csillagot rajzolok s átlépek öt évecskét.

*

Ismét farsang volt, olyan mint máskor: fehér, csillogó, — de nem olyan szép, mint akkor régen!

Történt, hogy a jogászok ismét buzgolkodtak s ismét szétküldték tarka betüs meghivóikat a szélrózsa minden irányában.

Mikor Ilonkáék megkapták a meghivót, a mama igy szólt leányához:

Te Ilonka! A jogászok bálat rendeznek, elmehetnénk mi is; ugy is ez lesz az utolsó farsangunk!«

Ilonka átvette a mamától a meghivót s mint valami unalmas ujdonságot olvasni kezdte, a rendezők névsoránál felkiáltott:

— Nini! A kis Makcsi Gabi! Hisz' még kurta nadrágban járt, mikor ismertem, a kis Gyuszika! ez meg épen ovódába járt! No ugyan szép világitásba helyezném éveim számát, ha ezt másnak mondanám! S ezek lesznek a mi tánczossaink? . . .

Tánczosnak ugyan megjárják, mert tánczolnak halálig . . .

— Lesznek ótt jó parthiek is — vágott közbe a mama — ott lesz Koltai, Stocker . . .

— Persze mama, te ugy képzeled, hogy ezek majd jönnek s esdenek egy négyesért, ott lesznek, persze hogy ott lesznek, a pipa és billiárd teremben.

— Tehát nem akarsz jönni?

— Nekem teljesen mindegy, akármelyik bállal kezdjük meg a farsangot!

— Tehát megyünk!

— Megyünk!

megválasztásában már kifelé való tekintetből is kissé óvatosabbak legyenek.

Dániel Ernő kereskedelmi miniszter Olay Lajosnak azt jegyzi meg, hogy az, aki egy év elmultával a koncessió megujitásáért nem folyamodik, az az engedélytől elesik. Ha tehát ő nem ujitotta meg kérvényét, el is esett attól.

Kéri a házat, hogy egy incidensből ne generalizáljanak, különben is Csáky Albin gróf hat. javaslata teljesen alkalmas arra, hogy a képviselőket a jövőre nézve megóvjon minden gyanutól.

Boross Béni tiltakozik azon felfogás ellen, mintha az, aki vasuti koncessióért folyamodott, már eo ipso piszkos dolgot követett volna el. Hát azért hoztuk a törvényt, hogy most egy incidens alkalmából reámondjuk összes eddigi munkáinkra, hogy rosz?

Kijelenti, hogy Csáky Albin *hat. javaslatát nem fogadja el,* mert ő a vasuti engedélyekre hozott törvényt jónak tartja.

Nem is fordulna elő semmi baj, ha kellőleg ügyelnénk arra, hogy a vasut épitésére szükséges tőke együtt legyen vagy pedig az tisztességes uton beszerezhető legyen.

Ha lehetetlenné tesszük azt, hogy a szükséges tőke piszkos forrásokból merithető ne legyen, a baj mindjárt orvosolva lesz.

Ismétli, hogy sem Csáky hat. javaslatát nem fogadja el, sem pedig nem járul egyetlen hat. javaslathoz sem; hanem megnyugszik a kereskedelmi miniszter azon kijelentésében, hogy a törvény reviziójánál gondja lesz arra, hogy semmi nemü visszaélés többé elő ne fordulhasson.

Vajay István: A belügyi tárcza keretében a főispáni és főispáni titkárok fizetési tétele 10 ezer forint emelkedést tüntet föl a mult évihez képest. Ennek okait Kun Miklós barátom kimutatta. En ezt nem ismétlem. De minden költség emeléssel szemben kénytelen vagyok a szegény adózó nép adóképességének kimélését hangsulyozni, mely a jelen válságos közgazdasági helyzetben sokkal több figyelmet követel, mint a régi jó időkben. A t. pénzügyminiszter ur takarékosságot emleget exposéjában. Méltóztassanak a takarékosságot azon főispánok figyelmébe ajánlani, kik volt államtitkári fizetésüket igénylik uj állásukban is. A főispáni állás méltóság és nem kenyér kereset.

Ha pedig vannak, kik kénytelenek ennek tartani, iskolázzák magukat és családjukat a takarékosság oly szellemében, mely a beosztás oly mértékére képesit, hogy jusson is, maradjon is. Az önmegtagadás és lelki megtisztulás szellemére van szükség, ha tisztult közéletet akarunk.

Ez azonban megköveteli az önmegtagadás isteni mesterének követését és tiszteletét. Ezzel azonban sehogysem vág össze az igazságügyminiszternek azon mulasztása, hogy még mindig nem intézkedett azon alávaló tett megtorlása iránt, mely képes ábrázolatban a megváltó szobrát lenyilazza az oltárról. Ha a főügyész nem teljesiti kötelességét, tessék erre rászoritani. Ugy látszik, a főispánok is a miniszterektől veszik a törvény tiszteletben, illetőleg megszegésben a példát. Előljár e téren a hirhedt trencséni és pozsonyi főispán: Szalavszky Gyula, ki 36 ellenzéki megyebizottsági tagválasztást rövid uton megsemmisitett. Megérdemelné, hogy vele is sommás uton járjon el az ellenzék.

A tételt el nem fogadom.

Horánszky Nándor különösen a főispáni intézménynyel kiván foglalkozni. A főispán nem képes a mai rendszer mellett feladatának megfelelni. Hisz a főispántól olyan dolgokat követelnek, olyan kényszerhelyzetbe kergetik őket, hogy feltétlenül kollizióba kell jönniök a törvényekkel, a korrektséggel. Nem jó adminisztrációt, hanem politikai szolgálatokat követelnek tőlök.

Innen van a nyugtalanság az országban; innen van a parlamenti harc elfajulása; innen van az egész közélet megrendülése. (Zajos helyeslés a baloldalon.)

Megemlékezve a vicinális vasutakról, azt mondja, hogy ő nem egyszer figyelmeztette a házat azokra a visszaélésekre, melyek előfordultak. Mert az valóságos képtelenség, hogy sikföldön egy kilométernyi vasut költségét 30, 35 és 40 ezer forintban állapitják meg.

Hozzájárul Csáky Albin gróf hat. javaslatához, de elfogadja Bartha Miklós kisegitő hat. javaslatát is. (Zajos helyeslés a baloldalon.)

Mert ha Csáky gróf javaslata szükséges a *jövőre* nézve, a Barthéé szükséges a *multra* nézve. Egy magában mindegyik csak félmunka volna. (Helyeslés a baloldalon.)

Pázmándy hat. javaslatához azonban nem járulhat, ugyanazon okokból, amiket a kereskedelmi miniszter kifejtett.

Szalay Károly inditványát sem fogadja el, mert meg van győződve, hogy ha bünvádi eljárásra alkalmas momentumok forognak fen, a biróság a saját iniciativájából is el fog járni.

Várady Károly hat javaslatához azért nem járul hozzá, mert a kormányt nem utasitani, hanem szoritani kell arra, hogy a választások tisztaságát s igy a főispánoknak a korteskedéstől való eltiltását törvényes garancziákkal biztositsa. (Helyeslés balról.)

A tételt egyébként nem fogadja el.

Erdélyi Sándor igazságügyminiszter röviden reflektál Szalay Károly hat. javaslatára, mely utasittatni kéri őt, hogy a boldvavölgyi vasut ügyében a kir. ügyészség utján inditson vizsgálatot.

E hat. javaslat elfogadásateljesen felesleges, mert ismételheti azt, amit Horánszky Nándor mondott, hogy ha oly momentumok merülnek fel ez ügyben, melyek hivatalból üldöztetendők, a kir. ügyészség ugy is el fog járni. De a hat. javaslat speciálisan nem is nevezi meg, hogy ki ellen és miért óhajtja a vizsgálatot. Csak ugy, általánosságban az ügyészséget utasitani nem lehet.

Kéri a hat. javaslat mellőzését.

Szalay Károly: Miután arról értesült, hogy *az ügyészség az eljárást már megindította.* hat. javaslatát visszavonja.

Hórváth Gyula ugy találja, hogyha a boldva-völgyi vasut körül követtettek el hibák, azt maga a ház követte el, mely a vasutról szóló törvényjavaslat megszavazása alkalmával felületesen járt el.

A borsodmegyei incidens alkalmából ugy a házra, mint a közönségre egy nagy gyanu nehezedett. Gyanu mindenki ellen, aki valaha koncessiót kapott.

A benyujtott javaslatoknak az a czélja, hogy a képviselőket és a köztisztviselőket megmentse a gyanutól. Megmentse a képviselőket s átruházzák más állampolgárokra. De ami egy képviselőre tisztességtelen, tisztességtelen bármely állampolgárra nézve is.

Épen ez okból csupán csak a Bartha Miklós hat. javaslatát fogadja el, mely egyedül alkalmas arra, hogy világosságot deritsen mindenre.

Hock János ugy találja, hogy a belügyminiszternek olyan elmélete van az autonomiára nézve, mint a satyroknak, akik egy szájból hideget is, meleget is tudnak fujni.

Ha a párt érdeke ugy hozza magával, akkor belenyul az autonomia jogkörébe; de ha a pártbizalom nem kivánja, akkor történhetik a legnagyobb törvénytelenség is, a belügyminiszter vonakodik belenyulni az autonomia jogaiba. (Tetszés a baloldalon.)

A főispán valósággal eszközzé sülyedt; eszköz csak a hatalom kezében: mutató az órán, melynek rugója ott van a központban. Nem is annyira a rendszer rosz, mint inkább a hiba az emberekben van. Látott ő már e rendszer mellett türhető állapotokat is, csak meglegyen a jószándék.

De épen ez hiányzik az intézőkben.

Aposztrofálva a belügyminisztert, azt mondja, hogy az ő kormányzása a »fineszeknek« bizonyos kemikai vegyüléke. Nagyon jól

---

Ez előtt a bál előtt álmodta Ilonka azt a másik álmot, amit az indiskrét Morpheus nekem is elmesélt.

Második álom.

Nem volt már fiatal, a nem tánczolók közül vált ki, nem is tánczolt, csak négyest, de azt, mind a hármat s mind a hármat Ilonkával. Aztán eljött másnap, eljött még sokszor, mig egy szép napon azt mondta Ilonkának:

— Ilonka! Nem vagyok már ifjú, de ahoz, hogy önt szeretni tudjam, még elég fiatal, elég gazdag vagyok ahoz, hogy egy szép asszonyt eltarthassak — legyen ön az enyém! . . .

És Ilonka boldog volt, boldog menyasszony lett!

Egy másik szép napon harang zúgott, szánkó csörgött s Ilonka vőlegénye keblére hajtotta szép fejét s olyan boldog volt . . . szerette azt a férfit, pedig mikor reggel szét foszlott előle a bűvös álomkép úgy találta, hogy nagyon is hasonlitott az egyszeri csunya Egrihez . . .

*

Ott álltam én is a fényes teremben a ragyogó csillár alatt; a tánczolni mulatni vágyók között. Megláttam Ilonkát, megismertem, közeledtem hozzá, épp első négyes előtt volt.

— Ah ön az Molnár! mily rég láttam, hiszen még gymnazista volt! — szólt Ilonka. S ön felső leányiskolás! szóltam én

— Mit csinál nálunk? —

— Jogász vagyok én is, harmadéves! — Felkértem a négyesre beálltunk a lármás sorba. A chaine anglaise zenéje elkezdődött már s a rendező harsány hangon vezényelt.

— Azt hiszem — folytattam mikor egyik figura után visszakerültem — hogy csak Ilonkának hivtam akkor régen? —

— S én magát Bélának — folytatta ő — ez igaz, de ez már oly régvolt.

— É té! — dörögte a rendező.

— Megvan még az öreg gesztenyefa ott a kis udvaron, az bizonyára jobban emlékezik mint ön a pajkos, kedves délutánokra, olyan édesen suttogott felettünk . . .

Most a — trenis — következett, itt ott megszakitva folytathattam.

. . . — Mikor mindketten pirulva ültünk egymással szemben s tépdestük zavartan a leesett széles gesztenyefa leveleket, lehullt egy fürt illatos virág is épp az ön fejére s én kaczagva szedegettem ki a harangocskákat szép hajából, olyan közel voltam akkor a szivéhez hallottam a dobbanását is, egymás szemébe néztünk, ujra elpirultunk, nem emlékszik, nem nem? . . . . aztán sokszor voltunk még együtt, biztattuk egymást, féltünk egymástól. Én mindig akartam önnek valamit mondani, ön mindig akart tőlem valamit hallani — én nem szóltam. Egyszer ismét együtt ültünk a szerelmes regelő lombok alatt, szép tavasz volt az . . . rég volt! Sokat beszélgettünk, aztán mindketten hallgattunk, amikor ön igy szólalt meg:

»Mire gondol most Béla!«

Én zavarba jöttem s csak ennyit mondtam; Ilona! . . . kérek egy pohár vizet! Ön felkaczagott s igy kiáltott fel »A kis szomjas!« s elfutott a pohár vizért.«

Felzugott a csárdás mámoros viharos zaja a teremben.

— Ilonka édes Ilonka! Folytassuk a pohár viznél.

— De édes Molnár csak nem akar szerelmet vallani.

— S ha azt tenném mit válaszolna akkor?

Hevesen magamhoz öleltem, hiszen szabad volt most, forogtunk őrült sebességgel. A teremben felhangzott itt ott a mámor kiáltása »Sohse halunk meg!« — soha soha . . . .

Tánez után karomra kaptam, helyére vezettem s mellé telepedtem a bársony pamlagra.

— S mit válaszolna akkor? — kérdeztem ujra.

— Jaj de meleg van! — szólt Ilonka — mit is válaszolhatnék? . . .

. . . Gyermekálom! . . . Kedves Molnár Isten bizony melegem van! Kérek egy pohár vizet! . . .

Mikor a mulatságból lekisértem Ilonkát a szomszéd toronyban ötöt vert az óra, a kocsinál kezet szoritott velem s mondta;

— Aztán eljöhet ám hozzánk néha-néha! Jöjön,-jöjön! Pá pá!

Én bódultan vágtam neki a havas éjszakának, ha nem is hallottam tudom, hogy igy szólt Ilonka mamájához;

— Érdekes fiu lett ebből a Molnárból, olyan jól mulattam vele, csak ne lenne olyan bizonytalan a jövője! . . .

Pagliaccio.

ért hozzá a belügyminiszter, hogy egy helyütt mikép kell tönkretenni az ellenzéket, máshelyütt ha kell erőszakkal elnémitani.

A felhozott vádakkal, visszaélésekkel szemben a belügyminiszter is ugy védekezik, mint a czigány, akit azzal vádoltak, hogy a kölcsön kért hegedüt törve adta vissza.

Először is, mondta a czigány, én sohasem kaptam hegedüt kölcsön; másodszor a hegedü már el volt törve, amikor kaptam; harmadszor a hegedünek nem volt semmi baja, amikor visszaadtam. (Nagy derültség.)

A belügyminiszter az ellenzéktől mindig konkrét adatokat követel, hogy intézkedhessék. Ő szolgált a miniszternek konkrét adatokkal, még sem tett semmi intézkedést.

Felhozza a csongrádi esetet, ahol a belügyminiszter elnézte, hogy egy régi megyei statum alapján a választás a fenálló törvények ellenére ejtessék meg. Az ilyen dolgokat nem lehet leplezni, sem eltagadni.

A belügyminiszter mindnyájunk minisztere, nem pedig egy párté. Ha tehát magát a pártérdek szolgálatából nem tudja kiszabaditani. akkor lehet valamelyik megyében jó kortesvezér, de nem itt belügyminiszter. (Zajos helyeslés a baloldalon.)

A pártérdeket szolgálja az erőszakosság épen ugy, mint a korrupció. S mindkét eszköz mentegetésre talál addig, mig egy stomfai választásban vagy egy borsodmegyei vicinálisban meg nem nyilatkozik. Amikor már hasztalan a tagadás.

Miklós Gyula politikai multjánál fogva nem érdemli meg a türelmet; de nem nézheti szó nélkül, hogy hajszolnak halálra egy embert, csakhogy megmentsék a rendszert. Halálra hajszolják egy oly tényért, amiért 99 másnak a haja szála sem görbül meg. Nem akarja menteni Miklós Gyulát; ő a közpályára meghalt, de nem lehet egy ember elejtésével s stigmatizálásával megadni a multra nézve a felmentést a felelősség terhe alól. (Zajos helyeslés a baloldalon.)

Tiszta vizsgálatot követel, hogy lássa az ország is a visszaéléseket.

A kormány lapjai arra törekszenek, hogy ellenzéki holttestekkel is befödje a korrupció utját. (Egy hang jobbról: Ott is vannak!)

Tudni akarjuk kik azok! Nem elég egyes ellenzéki férfiakat ki tenni a gyanusitásnak! Mi teljes világosságot akarunk.

Tudni akarjuk, ki a tiszta kezü, ki a vádolható?

Az ellenzék, de a ház érdeke is sürgeti a legerélyelyesebb vizsgálatot! (Zajos helyeslés baloldalról.)

A parlament prestizséjére való tekintettel kéri a háztól, követeli, fogadja el Bartha Miklós hat. javaslatát. (Zajos, hosszantartó éljenzés.)

Sréter Alfréd félreértett szavait igazitja helyre.

Elnök: Szólani senki sem kivánván, *a vitát bezárom.*

TÁJÉKOZTATÓ.

Február	1.	Az izr. nőegylet konczertestélye a Fekete Sasban.
»	1.	Az első általános munkás-betegsegélyző egylet tánczvigalma a Zöldfában.
»	2.	A várad-velenczei reformátusok bálja a Zöldfában.
»	5,	Zenekedvelők estélye a Fekete Sasban.
»	6.	Gyárosok és nagykereskedők bálja a Csarnok nagytermében.
»	9.	A nagyváradi ev. ref. egyházközség bálja a Fekete Sasban.
»	15.	A tisztikar tánczestélye a Fekete Sasban.
»	16.	A szépitészeti egyesület közgyülése d. e. 11 órakor a városházán.
Február	16.	Az önkéntes tüzoltó egylet álarczos bálja a Fekete Sasban.
»	18.	A nagyváradi kereskedő ifjak körének bálja a kereskedelmi palota disztermében.
Márcz.	8.	A biharmegyei és nagyváradi nőegylet tárgy-sorsjátékának huzása.

UJDONSÁGOK.

* **Szomoru évforduló.** Hét esztendeje ma annak a véres katastrophának, mely a magyar hazára s az uralkodó családra oly nagy szomoruságot hozott, mert megfosztotta a trónt örökösétől, kihez annyi sok szép jogosult reményt füzött a nemzet. A mayerlingi gyásznap tönkre tette reményeinket. Ahányszor visszatér ez a szomoru nap, mindig mélyebben érezzük a gyászt, melyet reánk hozott. Feledni akarnók, de nem tudjuk. Hogyan tudná felejteni az, kire ez a nap a legnagyobb csapást mérte és akinek a feledésre legnagyobb szükség lenne?! — A rémes esemény szinhelyén azóta zárda áll, a karmelita apáczák zárdája. Jámbor lelkü lakói éjjel nappal, szünet nélkül esdik az elhunyt szerencsétlen királyfi számára az irgalmat és könyörögve kérik az egek urát, hogy óvja meg hasonló csapástól uralkodó családunkat. Ezt kéri a nemzet imája is e szomoru évfordulón.

* **Vasut a fürdőkbe.** A nagyváradi gőzmozdonyu közuti vasut végre tervbe vette a rég óhajtott személy szállitást a két közeli fürdőbe. A társaság által előterjesztett kivánalmakat s a szállitási dijtételek megállapitását tegnap tárgyalta a város tanácsa, P a p p János gazd. tanácsos előterjesztése mellett. A személyszállitást a Nagypiacztól engedélyezte, azzal, hogyha a kikötött feltételeket nem teljesitené a társaság, a város az engedélyt bármikor megvonhatja. A viteldijak maximális összegét a tanács személyenként 25 és 30 krajczárban állapitotta meg; a Nagypiacztértől a várad-velenczei állomáshoz 12 krban, a többi közbeeső állomáshoz pedig 8 krban szabták meg. Mint értesülünk, a vasuttársaság az összegeknél jóval kevesebbre szabja a viteldijakat s csak az esetben emelné fel a maximális összegre, ha másként nem fizetné ki magát az üzemben tartás.

* **A kapuczinus atyák gyásza.** A k a p u c z i n u s r e n d egyik é r d e m e s tagja dült ki minap az élők sorából. Lichtenecker Rudolf atya gyémántmisés áldozó pap, kiérdemült tartományi főnök, zárai érseki és krakói püspöki tanácsos a pozsonyi kapuczinus társház tagja 86 éves korában, szerzetesi életének 67-ik évében, január 24-én meghalt Pozsonyban. Január 26-án temették élénk részvét mellett.

* **Jégről.** Jól birja az idő. Olyan hideg van, hogy még a farkasok is tiltakoznak már ellene. Apellálnak az alvilághoz. Tegnap is ott találtak egyet a R h e d e y - kert körül csonttá fagyva. Két lába a nagy hidegtől lefagyott, bozontos farka és szőre fekete tollakká gémberedett, feje fél ökölnyire zsugorodott, orra olyan lett mint valami csőr. A kik nem tudták, hogy valaha farkas volt, azt hitték, hogy egy csóka hült tetemei előtt állanak. Hasonlitott is hozzá nagyon, de két inas gyerek erősen bizonykodott, hogy farkas. Utoljára mindenki el hitte nekik, csak ne hazudozzanak tovább. De hát nem is erről akarok én most tulajdonképpen beszélni; a hideget is csak azért hoztam bele, hogy legyen mivel igazolnom magam, ha azt állitom, hogy a jégpálya tükörsima és kitartó jó kedvvel és élvezettel nagyon sokan használják naponkint. Kell is kitartás, mert ma hallottam mikor egy örgy asszony mondta a másiknak, hogy Mátyás napig furt ilyen idő lesz. Különben a pályatulajdonosok is gyondoskodnak róla, hogy a kitartás tartós legyen. A sporttéren ma is 2 órától 6-ig katona-zene lesz, Rátkay bácsinál pedig . . Ezt különben nem árulom el.

* **Krikkay József öngyilkossága.** Krikkay József nagyváradi állami adófőpénztárnok öngyilkosságával kapcsolatosan emlitettük, hogy a városban szerte szállingó hirek az öngyilkos sikkasztásáról beszélnek, ami azonban a pénztár átvizsgálása alkalmával nem bizonyult valónak. — A vizsgálatot, illetve a pénztár átadását a hivatalok kiküldöttei tegnap délután folytatták. — Átvizsgálták az összes nagy összegre rugó letéteket s ezeket is, mint a főpénztárt t e l j e s e n r e n d b e n t a l á l t á k. A kézi pénztárban talált mintegy 300 frtnyi eltérést a család letétbe helyezte. E csekély összeg valószinüleg csak a kezelésnél előfordulható tévedésből eredhetett, s a későbbi számadásoknál tisztázva lesz, a mikor is a család visszakapja a letett összeget. A szerencsétlen véget ért ember rokonai tegnap Nagyváradra érkeztek s intézkedtek a temetésről. A gyászszertartás ma délelőtt fél 11 órakor megy végbe az elhunyt kálvária-utczai lakásán.

* **Az izr. hitközség nem épit.** A nagypiacztéri házhelyek közül egy jókora területet igen jutányos áron vett meg a nagyváradi haladópárti izr. hitközség azon szándékkal, hogy iskola épületet emeltet. A város az épitést határidőhöz kötötte, de a hitközség a többször meghosszabbitott határidő daczára sem fogott az épitéshez, sőt a vételárt sem fizette le. A város sürgetésére aztán nemrég tartott ülésén kimondta a hitközség, hogy a telket vissza bocsájtja a város tulajdonába, ha a már lefizetett összeget kamatostól visszakapják. A városi tanács megbizta D ú s László v. főügyészt, hogy a telek visszavételénél járjon el a város képviseletében. A házhelyet ujra árverés alá bocsátják rövid időn, de szoros kikötéssel, hogy a vevő záros határidőn belül köteles megkezdeni az épitést. Ideje már, hogy a többi házak is felépitessenek az üres térségen s megszabaduljon a reáliskola környéke a rengeteg sárfészektől.

* **Èpül a város.** Nagyvárad az utóbbi 10 év alatt rohamosan épült s kilátás van rá, hogy az épitési kedv a közeljövőben sem fog megcsappanni. Most benne vagyunk a legnagyobb télben s mégis egymásután kerülnek a tanács asztalára az épitési engedélyek. A tegnapi tanácsülés a következőknek adott épitkezési engedélyt: Maricskó Jánosnak Rét-utczára, Izrael Jánosnak Kolozsvári-utczára, Fodor Károlynak Kiss-Tükör-utczára, Sonnenwirt Bernátnak Kolozsvári-utczára és Köblös Ferencznek az olaszi földeken létesitendő téglagyárra.

* **Történelmi felvonulás.** A V á g ó Pál festőművész által tervezett történelmi felvonulás eszméje, mely megakarja eleveniteni a hét vezér bevonulásától kezdve a magyar történelem minden nevezetes mozzanatát szépen közeledik a megvalósulás felé. Eddigelé 81 törvényhatóság jelentette ki készségét, hogy a t ö r t é n e l m i m e n e t ügyét erkölcsileg és anyagilag támogatja. A Vágó Pál köré csoportosult magyar művészek a nemzet történetének élőképeit magával az élőnemzettel, a magyar társadalommal akarják megteremteni. Azért felszólitják az egyesületeket, hogy a magasztos nemzeti ügyet erkölcsileg és főleg azzal támogassák, hogy tagjaik közül toborozzanak férfiakat, daliás ifjakat és bájos hölgyeket, akik a felvonulásban tényleg részt vennének, akár önmaguk által a művészek tervei szerint készitett, akár álltaluk rendelkezésükre bocsájtandó öltözetekben.

* **Krikkay József temetése.** A szerencsétlen véget ért K r i k k a y József adótárnok haláláról a család tegnap gyászjelentést adott, ki, melyben a temetés ideje ma d. e. fél 11 órára van jelezve.

* **A kapuczinusatyàk sirhelye.** K l e d o r f e r Lambert, a kapuczinus rend nagyváradi házfőnöke, mint emlitettük, kérelmet intézett Nagyvárad városához, hogy méltányos árért jelöljenek ki külön temetkezési területet a rendház halottjainak a Zöldkerti temetőben. A városi tanács méltányolta a rend kérelmét, s tekintettel arra, hogy a szerzet tagjai a hivők ellátása körül szolgálatokat teljesitenek, 20 négyszögöl területet jelölnek ki a Zöldkert-temetőben négyszögölenként 2 frtjával. A terület kijelölésével P a p p János gazdasági tanácsost bizták meg.

* **A községi polgàri iskola** uj helyiségébe már a tavaszon be fognak költözni az osztályok. Előbb azonban a diszes, kényelmes helyiségeket be kell rendezni és felszerelni A főmérnök előterjesztésében a gáz és vizvezeték nélkül mintegy 10 ezer forintra számitotta a felszerelés költségeit. A tanács az előterjesztést kiadta a községi iskolák fejlesztésére kiküldött

vegyes bizottságnak, hogy vizsgálja át, szükségesek-e a felsorolt tárgyak. A városnak erkölcsi kötelessége volna, hogy a Nagyváradon is elkészithető felszereléseket helybeli iparosok utján szerezze be.

* **A rakonczátlan kùt.** A körözstér-utczai lakosoknak sok kellemetlenséget okozott a vizvezetéki nyilvános kút. A melegebb időkben az utczát sártengerré tette a kiömlő nagymennyiségü viz, a kemény téli időben pedig az egész utcza hasonlit Grönland vidékéhez, csupa jég-buczkákkal van telve. A lakosság kérelmére a városi tanács ugyan, elég helyesen, nem a kutat távolitotta el, hanem a körülményekhez képest rendezte az utczát, feltöltötte a gyalogjárót és az uttestet. Tavasszal pedig kiburkolják az egész utczát.

* **A munkás-lakàsok rendezése.** A kormány az utóbbi időben nagyobb gondot fordit a szocziális bajok orvoslására. A többi közt czélul tüzte ki a munkáslakások rendezését, hogy e tekintetben is elejét vegye a panaszoknak. A kereskedelmi miniszter leirata folytán a tanács utasitotta ifj. Rimler Károly főkapitányt, hogy statisztikát készitsen azokról a gyárakról és nagyobb ipartelepekről, a hol munkáslakások vannak berendezve. Egyuttal vizsgálja meg ezeket a munkáslakásokat s tegyen róluk jelentést.

* **Szódaviz-csarnokok.** Wienerberger Izidor kérvényt nyujtott be a városhoz, hogy a Rhedey-kertben, Városligetben, Schlauch-téren u. n. szodavizcsarnokokat állithasson fel, a melyekben ásványvizeket, hűsitőket, czukorféléket árusithasson el. A kérelmet, mielőtt érdemleges elintézést nyerne, véleményezés czéljából kiadták a városi szépészeti és közlekedési szakbizottságnak, mely közelebbi ülésén tárgyalni fogja, hogy engedélyezés esetén már a tavaszszal felállithassák a csarnokot. A kérvényező olyan kisszabásu, csinos épületeket akar létesiteni, mint a milyenek a nagyobb városok sétahelyein vannak.

* **A közvilágitás reformja.** A Főutcza és Szent-László-tér világitásának fejlesztése tárgyában régebben meginditott tárgyalások már részben eredményhez vezettek. A főszámvevő előterjesztése alapján a tanács kimondotta, hogy a Bémer-tértől a Főutczán át a vasutig vezető utvonalon levő lámpákat Auer-féle lámpákkal cseréltetni fel. Az összesen 56 Auer-lámpa gázfogyasztása a most alkalmazásban levő égőknél mintegy 700 frttal kerül többe. A Szent-László-téren levő 47 gázlámpára nézve megkeresik a gázgyár igazgatóságát, hogy mutassa ki, mennyi több kiadást okoznának ezeknek Auer-lámpákkal való kicserélése és használata, vagy a mostaninál intenzivebb világitás alkalmazása.

* **Az oberammergaui Krisztus balesete.** Münhenből irják, hogy Mayr Józsefet, a ki az oberammergaui bibliás szinelőadásokban Krisztust személyesitette, sulyos baleset érte, mely miatt többé nem játszhatik. Mikor egy fatörzset akartak ő és emberei kocsira rakni, az lezuhant és Mayrnak eltörte a lábát. Mayr foglalkozására nézve képmetsző és fakereskedő volt.

* **Hol lesz az ujvárosi elemi iskola?** Ritoók Zsigmond, mint a közs. iskolák fejlesztése és elhelyezése tárgyában kiküldött bizottság elnöke, előterjesztést tett a tanácshoz, hogy az ujvárosi elemi iskolák czéljaira az özvegy Grünfeld Hermanné tulajdonát képező N. Teleki utczai 425. sz. telket vegyék meg, mert az ujvárosi elemi fi- és leányiskolák elhelyezésére ugy fekvését, mint területét illetőleg a lehető legalkalmasabb. A kérdéses telket, mely 1506 □ ölet tesz ki, a rajta levő épületekkel, 18 ezer frtért hajlandó a tulajdonos átengedni a városnak s igy négyszögölenkint kevés hiján 12 frtba kerül.

* **Lucaciu lutriszámjai.** Mialatt Szegeden élt Lucaciu László a fogságából nemrég kiszabadult lacfalusi pap, sürüen érintkezett a szegedi gőzfürdő egyik szolgájával, akit az államfogház városában elsőrendü masseurnak ismernek. Az államfogoly nagyon hálás volt a markos férfiu iránt s szolgálatait nem is akarta puszta borravalóért megváltani, hanem adott neki lutriszámot, mint mondá; legkedvesebb számjait, amelyekkel nem nyerni szerinte lehetetlenség. Varga János meg is tette a 11 17, 37, és 38 számot. De nemcsak mind a négy, hanem még egyetlenegy sem akart kijönni a számok közül a lutriból, egy egész esztendőn keresztül, amikor a mult héten végre megsokalta a dolgot a masseur és abban hagyta a lutrizást. A sors azonban, amely gyakran olyan humorista és tragédiacsináló egy személyben, most is kegyetlenül bánt el áldozatával, a szegény masseurrel. Számjai egytől-egyig kijőttek a legutolsó huzáson, amikor éppen abban hagyta a lutrit. Most kesereg a szerencsétlen ember, hogy miért nem hallgatott még legalább egyszer Lucaciura.

* **A kitüntetések statisztikája.** Az 1895. év folyamán Magyarországon és Horvát-Szlavonországokban összesen 171 egyén nyert czim vagy rendjeladományozás által kitüntetést, 171 kitüntetés közül 59 alsóbb foku, a különböző érdemkeresztekkel való kitüntetésekre esik. 1895-ben 38 esetben történt uj magyar nemességadományozás, a 38 uj nemességet nyert magyar honpolgár között 20 közös hadseregbeli, vagy m. k. honvédtiszt volt, akinek a szolgálati szabályzat értelmében 30 évi, ugy háboruban, mint békében kifogástalan szolgálatuk alapján igényjogosultságuk van a nemesség elnyerésére, 5 pedig állami tisztviselő.

* **Beteg állatok husa a piaczon.** Alexander Lajos városi állatorvos a piaczi vizsgálatok alkalmával az elárusitásra szánt husok közt különösen echino-cocusos és tuberculoticus marha-tüdőket talált, melyek a közegészségre ártalmasak. Az illetőket a kihágási biróság megbüntette. Az elárusitók megfelebbezték az itéletet s azzal védekeznek, hogy ők a beteg állatok husát a közvágóhidon vásárolták, s mint laikusok teljesen megbiztak abban, hogy a közvágóhidon kellő ellenőrzés mellett vágják az állatokat s egészségtelen hust nem bocsátanak forgalomba. Az ilyen esetek furcsa szinben tüntetik fel a vágóhid ellenőrzését. A hatóságnak kötelessége szigoruan ellenőrizni, hogy beteg állatok husa ne kerülhessen a piaczon forgalomba. Elvárjuk, hogy a jövőben ne ismétlődjék a fentebbihez hasonló eset.

* **Pálinkás üveg a sziklacsucson.** Gyergyó-Szent-Miklósról különös haláleset hirét közli velünk tudósitónk. Nehány utas embert egy sziklacsucs mellett vitt el az utja, a midőn valamennyinek föltünt egy jókora lapos üveg a sziklacsucs szélén. Megvizsgálták a fáradt, — szomjas emberek az üveget s lemondással konstatálták, hogy pálinka volt benne, de az utolsó kortyig kiüritette valaki. Az üveg közelében megcsuszott láb nyomai látszottak s a mint az utasok a csuszás irányát követték, elhülve látták, hogy a szikla tövén, a mélységben egy asszony hever mozdulatlanul. Hirt adtak erről a legközelebbi lakosoknak, a kik az asszonyban Fazekas Ferencznére ismertek. Esés közben itt-ott pirosra festette a vére a kiálló jeges sziklát s véres volt a hely környéke is, ahol élettelenül elterült. Mikor a férjét odahivták, az busan nézett hol az asszonyra, hol a lapos üvegre s melankólikusan mondta: »Az este még tele volt . . . Sejtettem, hogy ilyen vége lesz.« Az asszony nagyon szerette a szeszes italokat s a legkedvesebb pajtása a lapos üveg volt, amelyet még a templomban is a keblén hordozott. Azt hiszik, hogy puszta szeszélyből ült ki a sziklacsucsra iszogatni s véletlenül esett le a szikláról, mert ha öngyilkos akart volna lenni, el nem hagyta volna magától az üveget a halálban sem.

* **Találmányi szabadalmak.** A kereskedelemügyi miniszter az igazságügyminiszterrel és a horvát-szlavon-dalmátországi bánnal egyetértőleg a találmányi szabadalmakról szóló 1895. évi XXXVII. törvényczikk életbeléptetési idejét 1896. évi márczius hó 1-re tűzte ki. A kereskedelmi miniszter rendeletileg értesiti erről a határozatról a törvényhatóságokat.

* **A zárdák mint a haladás mintaintézetei.** A müveltség, tudomány, müvészet a zárdákban, a hol az igazi szerzetesi élet virágzik, mindenkor menedéket és kedvező otthont talált. Bátran mondhatjuk, hisz a laikus ember is tudja, hogy még a földmüvelés is a zárdákból indult ki. Századokon keresztül azóta sokat változott a világ, a tudomány átlépte a zárdák falait, rohamosan terjed, fejlődik minden irányban. A zárdák, ha már nem is főhelyei a tudománynak, de lépést tartanak vele és egyes helyeken irányitják még most is. A Niagara vizesés mellől jelenti egy amerikai tudósitás, hogy e világhirü vizesés közelében van egy karmelita apácza zárda, a mely elhatározta, hogy a Niagara-Powez-Company részvénytársaság által a Niagara vizesésben rejlő erőből fejlesztett villanyosságot bevezetteti a zárdába nemcsak világitásra, hanem fütésre, emelésekre, sőt vasalásra is villamerőt fog használni, ugy hogy a tudomány e legujabb vivmányainak felhasználásában még a rohamosan haladó Amerikában is ritkitani fogja párját.

* **A furfangos borbélysegéd.** Érdemes a megemlitésre ez a vig kis történet is, amiben csak az a nevezetes — irja levelezőnk — hogy korántsem farsangi tréfa, hanem megtörtént dolog. Tábornok érkezését jelezték az egyik gyulai honvédlaktanyában. Hogy pediglen a hadfiak ahhoz illő arczczal rukkolhassanak a generális elé, egy borbélysegédet hivattak, hogy az ünnepélyes alkalomra kellő módon kenje-fenje ki őket. A borbély hozzá is fogott müvészetéhez, de miután Mars fiaitól vékonyan folyt a garas, a furfangos borbély azon törte a fejét, miként kellene a csapdából menekülnie. S ki is eszelte a módját következőképen: a káplárra kerülvén a sor, azt jól körül lepedőzte s habarékot verve kente be erősen, s egyet fordulván szerszámaival a nyitott ajtón kereket oldott. A beszappanozott káplár megunva a hosszas várakozást, komikus helyzetében lármát csapott s két bakát küldött a szökevény keresésére, de a kedélyes Figaro akkor már vigyorogva beszélte el otthon társainak vig kalandját, a sikerült lefőzést.

* **Vasuton született ikrek.** Egy szegény vasuti munkásnak a felesége utazott haza Szobbra, hogy a családi öröm otthon következzék be, mert a fővárosban az e fajta fényüzés sokba kerül. De a sors könyvében a dunakeszi állomás volt megjelölve a kritikus pontnak, s alig ért oda a vonat, a gólyamadár megkopogtatta a csőrével a vasuti kocsi ablakát. A kalauzt hivták segitségül, akinek mint családos embernek hasznát vehették. Egy uj honpolgár örvendeztette meg az utitársakat, akit mivel a toilettje kissé hiányos volt, ugy ruháztak fel a kendőkkel. Alig távozott a kalauz, rövid félóra mulva ismét hivták az aszszonykához. Megilletődve hagyta félben a jegyek lyukgatását, érezvén, hogy a sors ma nemesebb feladatot szánt neki. Ugyis volt, mert az előbbi ujszöllötthöz még egy egészséges hugocska is járult, akit a szomszédok szintén csakhamar beburkoltak kendőkbe. Az anya és gyermekei, mint mondani szokás, a körülményekhez képest a lehető legjobban érzik magukat. Szegények persze most még nem érzik, minő dilemma vár rájok, ha majd egykor kötelesek lesznek hivatalosan bejelenteni az anyakönyvvezetőnek vagy a papnak vagy a katonaságnak, hogy — hol születtek.

* **Henry czirkusza.** Tegnap tartották a nagypiacz-téri hatalmas fa épületben az utolsó czirkusz előadást. Ma hajnalban 3 órakor külön vonaton Győrbe utazott az egész társaság. Három hónapon keresztül sok élvezetet és tisztességes szórakozást nyujtott közönségünknek ez az igazán elsőrangu társulat, megérdemlik, hogy utólagosan is a legnagyobb elismeréssel szóljunk róluk. Távozásuk olyan szórakozástól és mulatságtól fosztotta meg a közönséget, a mit májusig aligha fog pótolni valami.

Az örök irgalom nevében.

— Saját tudósitónktól. —

Az örök irgalom nevében! Ezekkel a hangzatos szavakkal pumpolta végig nagy Magyarországot Metzner Béla, ki a jóhangzásu mágnásnevekkel oly könnyen dobálódzott, mintha világéletében sem tanult volna mást. Egyszer gróf Telekynek, majd báró Vécseynek adta ki magát és érzékeny leveleket irkált némi kis segedelemért olyan urakhoz, kikről tudta, hogy szeretik a jótékonyságot gyakorolni s hogy azt gyakorolhassák, ahhoz van is tehetségük.

Karácsony előtt járt itt Nagyváradon és Debreczenben ez a nagyreményü ifju, de akkor szerencséjére kikerülte a rendőrség kezét. Nehány helyről kapott is kisebb, nagyobb pénzsegélyt, mit zsebre rakván, más táj felé igyekezett.

Vasárnap Győrbe került. Hangzatos leveleivel a püspöki udvarba kopogtatott be s a megyés püspöktől nagyobb összeget kapott. Mert elérzékenyedik az ember szive, mikor a talmi gróf Teleky könyrefakasztóan panaszkodik a levélben, hogy;

»A legjobb anyát kiskoromban elvesztettem s egy zsarnok apa felügyelete alatt léptem át az ifjukor mesgyéjére. Ekkor szivem lángra lobbant; szerettem egy gyermek ifju rajongó lelkesedésével; aztán adósságba verve magamat, összezördültem apámmal. Ő elüzött a háztól, kitagadott mindenből s most bujdosva a világban, a jó szivekhez kell fordulnom, — az örök irgalom nevében!« . . .

Ezzel a levéllel aztán a káptalan-dombra is kiterjesztette a figyelmét s onnét is szép summát hozott el. További müködésében azonban megakadályozta a rendőrség; elfogta a hódmezővásárhelyi szélhámost s grófi koronájára mit sem hederitve, a börtönben adott neki helyet, — a többi rongyosok között.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése **Fő-utcza,**
Sonnenwirth-féle bazárban **Fő-utcza,**
Kádár és Kiss czégnél **Kishid-fő,**
Kutasi D, papirkereskedésében **Uri-utcza,**
Pauker Dániel papirkereskedésében **Kis-piacz,**
Reich Sándor vegyeskereskedésében **Szent-János-utcza,**
Mezey János füszerkereskedésében **Körös-utcza**
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utcza.
Frankl Mari tőzsde és hirlapelárusitó Kereskedelmi csarnok palota Nagypiacz.
M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utcza.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtatnak.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1895. október 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.

Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8^{43} regg., 2^{26} éjjel, személyvonat 11^{32} d. e., 2^{22} d. u., 11^{04} éjjel.

Kolozsvár felé gyorsvonat 7^{15} este, 2^{20} éjjel, vegyesvonat 12^{05} d. u., személyv. 3^{58} délután, 2^{06} éjjel.

Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10^{20} d. e., 4^{25} d. u., vegyesvonat 7^{30} este.

Belényes-Vaskóh felé vegyesvonat 4^{35} reggel, 1^{43} d. u.

Érmihályfalva felé vegyesvonat 6^{45} r., 4^{35} d. u.

Ősi-Kót-Gyoma felé személyvonat 6^{55} r., vegyesvonat 2^{40} d. u.

Vonat érkezik Nagyváradra.

Budapest-Püspökladány felől gyorsvonat 7^{08} este, 2^{12} éjjel, vegyesvonat 7^{15} r., személyvonat 3^{42} d. u., 1^{48} éjjel.

Kolozsvár felől gyorsvonat 8^{38} regg., 2^{19} éjjel, vegyesvonat 8 r., személyvonat 11^{17} d. e. 10^{44} éjjel.

Arad-Szeged-Csaba felől vegyesvonat 8^{30} r., személyvonat 9^{32} d. e., 5^{30} d. u.

Vaskóh - Belényes felől vegyesvonat 11^{05} d. e. 9^{09} este.

Érmihályfalva felől vegyesvonat 8^{10} r., 9^{14} este

Gyoma-Kót-Ősi felől vegye vonat 10^{05} d. e. személ vonat 8 este.

EGYLET.

Uj kath. egylet az egyházmegyében. Az uj-kigyósi kath. egylet alapszabályait a belügyminiszterium bemutatási záradékkal ellátta.

Irodalom és müvészet.

— **Magyar Sion.** A Kereszty Viktor dr. esztergomi theologiai tanár szerkesztésében megjelenő jeles egyházirodalmi folyóirat uj évfolyamának első füzete most jelent meg a következő tartalommal: Ezredéves Magyarország Dr. Kereszty Viktortól. A konstanci kiváltság levél, dr. Városi Gyulától. Képek a hazai ellenreformáció mozgalmaiból a XVII. század végén. Dr. Walter Gyulától. Hitvalló főpap (Melchers Pál.) Dr. Anhäussel Györgytől. Könyvismertetések.

MULATSAG.

Zenekedvelők estélye. A »Nagyváradi Zenekedvelők egyesülete«, mely a télen már egy nagyon szépen sikerült estélyt rendezett a Zöldfában XVII. zeneestélyét f. évi febr. 5-én tartja a »Fekete Sas« nagytermében. Az estélyre, mely felteritéssel és tánczczal lesz egybekötve, az egyesületi tagok állandó és az 1895-ik évi szabadjegyei érvényesek. Belépti dij 1 forint. Kezdete: 8 órakor.

Ezredéves kiállitás.

Műkincsek a kiállitáson. A történelmi főcsoport igazgatóságához most már naprólnapra tömegesebben érkeznek a nagybecsü történelmi emlékek, ereklyék és műkincsek. Legközelebb herczeg Kóburg Fülöp szentantali kastélyából és bécsi palotájából érkeztek a nagyértékü régi magyar fegyverek, magyar és török butorok. Almássy Ede borostyánkői várából szintén régi fegyvereket küldött. Asbóth János képviselő Asbóth tábornokra vonatkozó emlékeket, Pretzner Karola urhölgy a hős Simonyi óbester »a legvitézebb huszár« fegyveréit és emléktárgyait küldötte be. Herczeg Batthyány Strattmann Ödön szintén a napokban közölte az igazgatósággal, hogy körmendi kastélyában őrzött történelmi emléktárgyait és ereklyéit kiállitja. Több száz darab nagybecsü emlékkel gazdagodik ezáltal a kiállitás, s ezek között különösen a régi nyergek gyüjteménye páratlan az egész országban.

Az elmult nyáron Dr. Szendrey János előadó Krakkóban járt, s ott összeirta a nyilvános múzeumokban és magán gyüjteményekben őrzött magyarországi emlékeket. Báró Jósika Samu, a király személye körüli miniszter hathatós közbenjárásának sikerült ezeket a tárgyakat is megnyerni a kiállitás számára. A krakói emlékek között különösen nagybecsüek a Báthory Istvánra vonatkozó tárgyak, melyek részint a Jagello-egyetem múzeumában, részint a herczeg Czartoryszky-féle múzeumban vannak. Ilyenek Báthory három kardja, drágakövekkel kirakott forgója és egykoru arczképe, amelyek legközelebb már szintén ide érkeznek.

Kisiparosok és kiskereskedők a kiállitáson. Dániel Ernő kereskedelmi miniszter körrendeletet intézett valamennyi magyarországi kereskedelmi és iparkamarához, melyben azt a kivánságát hangsulyozza, hogy az ezredéves országos kiállitást a társadalom gazdasági osztályai ismereteik kibővitése és jövő boldogulásuk czéljából megtekintsék, tanulmányozzák és lehetőleg kizsákmanyolják és ép azért meg fogja adni a módot arra, hogy *a szegényebb sorsu mesteremberek, kiskereskedők és az ipari segédmunkások is tömegesen látogathassák a kiállitást.* A miniszter utasitotta tehát a m. kir államvasutak igazgatóságát, hogy az ily tömeges kirándulásban résztvevők, kisiparosok, kereskedők és iparossegédmunkások részére *menetdijkedvezményt* léptessen életbe, melyszerint II. osztályu féljegygyel a III-ik osztályon és III. osztályu egész jegygyel a II-ik osztályon utazhatnak Budapestre, illetve onnét vissza.

Intézkedett továbbá, hogy a most emlitettekből alakult látogató-csoportok kivételesen 20 krra mérsékelt jegygyel léphessenek be a kiállitás területére.

Gondoskodni fog e csoportok dijmentes és szakszerü kalauzolásáról.

Utasitotta a kiállitás igazgatóságát, hogy a szóban levő felrándulók anyagi viszonyaival arányban levő áron igyekezzék részükre *ebéddel való ellátást* a kiállitás területén biztositani. Megkereste a minister a fő- és székvárost, hogy a népiskoláiban berendezett *tömegszállásokat* a kiállitás igazgatóságával való egyetértő megállapodással első sorban az általa kezdeményezett tömeges felrándulásokban résztvevőknek tartsa fenn.

Az emlitett arányokban tett intézkedéseivel sikerült a miniszternek biztositani, hogy a m. kir. államvasutak zóna dijszabása szerint a XIV körzetben lakó mester ember, kereskedő, iparos-segédmunkás *8 forinttal* képes lesz fel és leutazásának III osztályu menetjegyét, két napi szállását, 2 belépti jegyét és 2 ebédjét kifizetni; a VIII körzethez tartozó vidéken lakó költségeit a felsorolt czimeken *5 forint* 50 kr, a IV körzethez tartozó vidéken lakóit *4 forinttal* lehet előirányozni.

Hogy a szóban levő csoportok felrándulásait telhetőleg kényelmessé tegye, elhatározta a miniszter, hogy a kiállitás igazgatósága utján jegyfüzeteket fog kiadatni, melyekben a menettértijegy, a beléptijegyek, az ebéd és szállás utalvány együttesen foglaltatnak.

A jegyfüzeteket a kiállitás igazgatósága a jelentkezők számához és az általuk a kamaráknál teljesitett fizetéshez képest fogja a kamarák rendelkezésére bocsátani.

A felsorolt kedvezményeket legalább 30 egyénből álló csoportok részrre kivánja a miniszter megadni; a szóban levő felrándulások szervezése, illetve a hangulatkeltés, a felvilágositások nyujtása, a jelentkezők előjegyzése, a jegyfüzetek árának beszedése, az utazás napjának és programjának megállapitására a miniszter a kamarákat tekinti hivatottnak és bizvást elvárja, hogy eme kulturpolitikai és gazdasági tekintetben egyaránt fontos ügyben és hazafias törekvésében telhetőleg támogatni fogják.

REGENY-CSARNOK.

Mumm.

Irta: **Tömörkény István.** 5

Amint a hosszu elnyujtott kürtszavak elhangzanak, mogorva arczczal lépdelnek a századparancsnokok, a törzstisztek az ezredes felé.

Brauneck jó távol állt meg lovával egy magányos nyárfa alatt. Messziről látszik rajta, hogy izgatott szavakat vált az adjutánssal. Komoran néz végig a tiszteken, s a tisztelgés után beszédbe fog.

— Uraim, én elég vén ember és vén katona vagyok. Ez nem járja, ami itt megy. Én mondom. Én ma azt tapasztaltam, hogy ebben az ezredben nincs menetfegyelem, nincs tüzfegyelem, egyáltalán nincs fegyelem. Nincs itt semmi. A századoknak fogalmuk sincs arról, mint kell fölvonulni csatártüzhöz. Nincs erő a mozdulatokban, ami határozottan a hiányos kiképzésre vall. A legénység nem tudja, mit tesz, az altisztek nem érnek semmit. Száz pulykát szebb rendben lehet felhajtani valahova, mint itt egy századot. Száz pulykát, uraim. Én mondom.

Egy pillanatra megállt. A tisztek sorfalában csend volt, senki nem mozgott.

Ezt a csendességet ekkor zaj, lárma vágta kettőbe, mely az erdőszélen pihenő legénység között támadt.

— Éljen, éljen! Szervusz! Hahó! Megkerült! itt van! Hej, Marczi, megjöttél? Nini, a bolond!

Az erdő szélénél kissé beljebb, azon a tisztáson, melyen át a rohammal elvert ellenség egy negyedóra előtt visszavonult, lassan öt kocsi bontakozott ki a fák alól, a jó erős lovakkal, a kocsis mellett egy-egy katona, kiken messze virit a százhuszonhetes ezred éles szinü parolija.

Király Miska főhadnagy oldalt tekintve meglökte a mellette álló tiszt kezét s félhangon mondta:

— Mumm bevonult.

Az ezredes még türelmetlen lovával volt elfoglalva, azután folytatta a megbeszélést, a mit azért neveznek megbeszélésnek, mert csak egy beszél, a többi hallgat.

— De uraim — szólt emeltebb hangon — el kell ismernem, mit már többször tettem, hogy az ezred elhatározó pillanatokban teljesen érvényesiteni tudja magát. Tekintetbe véve az öt napi menetelést, a rosz perreniumot, az élelmezés hiányosságát, el kell ujolag ismernem, hogy a legénység a kitünő, példás vezetés alatt ép most, szemünk előtt oly teljes, erős, feltartózhatlan rohamot csinált, amely egyedül képes arra. hogy védett poziczióból kiverje az ellenséget akkor, amidőn a támadó nyilt terrénumon dolgozik. Ezért fogadják még egyszer elismerésemet. Köszönöm uraim!

Vidáman emelte sapkájához kezét. Öregebb tisztek arczukon a százhuszonhetesek megszokott büszkeségével tisztelegtek vissza s meg

voltak győződve most már, hogy nem is mehetett volna másképen ez. A fiatalabbak nevettek, a törzstisztek vidáman mentek a táborozó ezred felé Brauneck mellett, aki mosolygott s beczézve simogatta meg lova nyakát, amint beszélt.

— Azt hiszem egy órát pihenhetünk, uraim.

Az őrnagy egy kérdést koczkáztatott.

— Ezredes ur, a tiszthelyetteseket most állitsam elő.

Brauneck csodálkozva nézett reá, mintha nem tudná, miről beszél. Aztán mig sarkantyus csizmáival mélyen lesüppedt a porhanyó szántásba a nagy, erős ember, elütőleg felelt:

— Ah, nem . . . Hagyd azokat, őrnagy ur. Nem olyan roszak azok a kölykök, mint ahogy gondolja az ember . . . Egyébként a fölszerelési utasitás a szamár — minek hordjon a kadét borjujában gombpuczolót . . .

Pár percz mulva az ő tábori, összenyomható ezüstpoharában habzó Mummal, az ezredes vidáman köszönté a csapat tisztjeit!

— A derék százhuszonhetesre egy pohárral, uraim!

VÉGE.

TÁVIRATOK.

Országgyülés.

(Folytatás.)

Öt perc szünet után.

A zárbeszédekre került a sor,

Perczel Dezső belügyminiszter röviden csak azou hat. javaslatokkal foglalkozik, melyek szorosan a belügyi tárcza keretébe tartozó dolgokra vonatkoznak.

Méltányossági okokból mellőzni kéri Kun Miklós hat. javaslatát, mely szerint Trencsén, Vas, Békés, Máramaros vármegyék főispánjainak fizetési pótlék czimén előirányzott személyenkénti ezer-ezer forint törlendő.

A főispánok joggal megkövetelhetik, hogy mellékjük az irásbeli teendők ellátására titkár osztassék be. Hogy ez eddigi nem történt meg, annak financziális oka volt. S ugyancsak ez az oka annak, hogy most is csak 5 főispáni titkári állás van kreálva.

Várady hat. javaslatának semmi szükségét nem látják. A főispánnak politikai mozgalmokban való részvételét törvény szabályozza. A törvény mellett az utasitásnak mi értelme sincs

A vita folyamán a főispáni intézmény sok és nagy támadásnak volt kitéve.

Pedig a főispáni kar mindig a magyar állam érdekeit szolgálja . . . (Nagy zaj. Felkiáltások: Ugyan! Ugyan!) s azon vádnak, mintha czak az időszerinti kormánynak volnának expoziturái, semmi alapja nincs. (Nagy zaj a baloldalon.)

A magyar állam most egészen másképen nézne ki ha az utóbbi 25 év alatt nélkülöznie kellett volna a főispáni intézményt. (Nagy zaj. Gunyos ellentmondások a baloldalon.)

Reflektálva röviden a csöngrádi vádakra, ismételten kéri a tétel elfogadását.

Sima Ferencz személyes kérdésben szólal fel, mire

Perczel Dezső belügyminiszter félreértett szavait igazitotta helyre.

Holnap folytatják a záróbeszédeket.

Ülés vége 2 órakor.

Válság a szabadelvüpü-pártban.

Budapest, jan. 29. (Saját tud. távirata.) Boross Béni beszéde a mai ülésen jele annak, hogy a szabadelvü párt meg fog oszolni a viczinális határozati javaslatok felett való döntésnél. A miniszterelnök még nincs tájékozva, hogy mekkora párt szervezkedett Csáky javaslata ellen, de ha tekintélyes lenne ez a párt, egy lépéssel közelebb vagyunk a parlament feloszlatásához.

Királyunk és Faure elnök.

Páris, jan. 29. (Saját) tud. távirata) A »Petit Journal» jelenti, hogy a király február 23-án érkezik Cap Martinba, hol 14 napig fog időzni. Minthogy Faure Felix ugyanezen időben Nizzát látogatja meg, valószinü, hogy a király és Faure Felix találkozni fognak.

Visszautasitott kitüntetés.

Berlin, jan. 29. (Saj. tud. táv.) Miquel keresk. minisztert a legutóbbi rendünnep alkalmával a német császár az örökös nemességgel akarta kitüntetni. Miquel azonban — mint a Vorwärts irja — a kitüntetést nem fogadta el, azzal indokolva azt, hogy eddigi demokrata pártállása miatt a kitüntetést vissza kell utasitania.

Miklós Gyula és az ügyészség.

Budapest, jan. 29. (Saját tud. táv.) A kir. ügyészség feljelentése Miklós Gyula ellen a büntető törvénykönyv 460. §-án alapul, a melyben két esztendeig terjedő fnghaz van meghatározva az exfőispánnak imputált vétségért.

A főkapitány nem panamás.

Budapest, jan. 29. (Saját tud. táv.) Rudnay Béla főispán nyilatkozatot tesz közzé, melyben kijelenti, hogy viczinális vasuti ügyben nincs ugy érdekelve, mint azt Kun Miklós tegnapi beszéde feltüntette.

Változás a török diplomácziában.

Konstantinápoly, jan 29 (Saj. tud. táv.) Az olaszkormány agreálta Resid bég eddigi bukaresti követet római nagy követnek. Mahmud Neddin basa, a ki a bécsi nagykövetségi állásra van kiszemelve, uj állásának elfoglalása előtt ide érkezett.

A miskolczi rablógyilkossággal.

Budapest, jan. 29. (Saját tud. távirata: Annak idején nagy feltünést keltett, hogy az avason történt raklógyilkossággal egyenest Kálniczky volt huszárhadnagyot és utóbb rendőrőrmestert vádolták, meglehetős alapossággal. Kálniczky most a kórhárban meghalt — és igy Szini Péter korcsmáros és szép leányának meggyilkoltatása valószinüleg nem fog kiderülni.

Madagaszkár annektálása.

Páris, január 29. (Saját tud. táv.) Az Elyzéeben tartott miniszteri tanácskozás elhatározta, hogy mihelyt Madagaszkárból megjön a kimeritő jelentés, a parlamentben sárga könyvet fog kiosztatni az uj szerződésről. A kormány egyben tudtára fogja adni a hatalmaknak, hogy Franciaország annektálta Madagaszkárt. Zurlinden tábornokot kinevezték a 15. hadtest parancsnokává.

Közgazdaság.

Békésvármegye és a gazdák hitele.

Békésvármegye alispánjától vettük ma annak a bizottságnak jelentését, a mely 1894-ben kiküldetett, hogy a vármegyében fellépett agrár szocializmus ügyével foglalkozva annak terjedése és meghonosulása ellen a szükséges orvoslási szereket keresse és első sorban a községi hitelintézetek szervezése tárgyában tegyen tanulmányokat.

E bizottság, melynek tagjaiul az alispán elnöklete alatt Beliczay István, Rosenthal Ignácz, Haan Béla, Szalay József, dr. Berényi Ármin és Vidoszky János vm. biz. tagok lettek megválasztva, többszöri tanácskozás-, a községi pénzintézetek szervezetének tanulmányozása- s a kérdés minden oldalról való megvitatása és a kellő adatok beszerzése után javaslatában megállapodot és konstatálta, hogy a községi hitelintézetek s községeink fejletebb voltánál fogva nálunk különösen a községi takarék pénztárak, tényleg igen alkalmasak az olcsó hitel, biztositására és a takarékosság előmozditására ennélfogva az ily hitelintézetek szervezését ajánlja a törvényhatóságnak s azok létesitését megkönnyitendő, három alapszabálytervezetet is dolgozott ki.

Ez alapszabálytervezetek elseje a forgalomba vonható nagyobb tőkével biró községek számára ir elő oly községi takarékpénztár szervezetet, mely jelszálog levelek kibocsátásával is egybe van kötve, s mely fejletebb szervezetén él fogva nagyobb igények kielégitésére hivatott; a II-ik alapszabályzat a személyi hitelre alapitott s kisebb körzet részére berendezett községi takarékpénztár szervezetét állapitja meg; mig a III-ik szabályzat kölcsönösségére, az egyenlő életviszonyu egyének egybevonására alapitott községi hitelszövetkezetek szabályzatát irja elő.

A bizottság jelentéséből látjuk, hogy Békésvármegyében az egyes önálló takarékpénztáraknál levő használható összegek 1,772.000 forintra rugnak, a mely összeg egy avagy esetleg annyi nagyszabásu pénzintézet alakitásához adja a tőkét a hány község van a megyében.

Ez a hatalmas tőke képessé tenné a vármegyét, hogy a hitelmüeletek uj és legáldásosabb nemét honositsa meg, megközelitővé teszi a hitelt, mely addig kisebb birtokokra és házakra megközelithetetlen volt: a záloglevél hitelt s képessé teszi a vármegyét arra, hogy községeiben életképes községi pénzintézeteket szervezzen, melyeknél nem az osztalék, hanem a hitelviszouyok javitása a czél.

A takarékpánztérak tervezésénél a néhány magyar községi takarékpénztár mellett az osztrák hasonló intézetek eredményei lebegtek a bizottság szemei előtt.

Nem foglalkozhatunk a munkálat minden egyes részletével, de azt hiszszük, hogy ha a záloglevelek kibocsátásánál fölmerülő nehézségek elhárithatók lennének is, ezeknek a leveleknek a kellő piaczot megteremteni alig lenne lehetséges. E mellett a város szépitése érdekében emelendő épitkezések elömozditása messze esik attól az eredeti czéltól, melyért a bizottság kiküldetett. Hasonlót kell mondanunk a lombardüzlet felkarolásáról is. A müködési kör nagyon is tágra van kimérve, épp ezért a már fennálló intézetek részéről erős lesz az ellenzés.

A takarékpénztárak tőkéjét különben a község adná, épp azért ott, hol erre nincs meg a lehetőség ilyen intézet már csak azért sem jöhetne létre. Pedig a bajok rendszerint ilyen helyeken a legégetőbbek. Azután magasak a pótadók, ott elégedetlen a kis ember. Ez azonban már a szövetkezetek tere, melyről a III. tervezet szól, sok jóakarattal, de kevesebb avatottsággal, mint kivánatos volna. Egyes intézkedései meg éppen a kereskedelmi törvénybe ütköznek. Igy a község nem választja az igazgatókat, a felügyelőbizottság nem helyettesitheti őket, s a szövetkezetnek a községi igazgatással való összeolvasztása, tekintve a önálló rendelkezéseket alig lenne keresztülvihető.

A mi a sikeres müködés föltételeit illeti, nagy hiánynak tartjuk, hogy a szervezet nem gondoskodik a szövetkezetek összekapcsolásáról. A tervezők, ugy látszik, nem ismerték és semmi esetre sem hasznositották kellően azokat a tapasztalatokat, melyeket a Károlyi Sádor féle szövetkezeteknél elértek. Nem vették figyelembe azt, hogy ha csak szükkörü hitelintézetek alakulnak, ha nem lesz megadva kellően a mód arra, hogy az egyik község fölöslege a másiknál mutatkozó hiányt födözze, akkor csak részleges lesz a segitség s a legmegszorultabb községek lakóin alig lesz segitve. A megye, mint irányitó és ellenőrző hatóság, nem jut érvényre és csak érintve van az országos szervezés szüksége, de a gondolat nincs kifejtve.

Ily körülmények közt, szemben a tételes törvényekkel s a gazdasági élet által állitott föltételekkel, azt kell mondanunk, hogy a munkálat módositásra és kiegészitésre szorul.

Nincs azonban sem okunk, sem jogunk megtagadni az elismerést Békésvármegyétől s különösen alispánjától, Fábry Sándortól ki sok tudással és komoly akarattal vette kezébe ezt a nem könnyü kérdést és igyekezett annak megoldását legjobb tehetsége szerint előmozditani. A február 3-án megkezdődő tárgyalások különben mindenesetre megadják utját-módját annak, hogy a hiányok pótlására való tekintettel a helyes intézkedések elvben elfogadtassanak, hogy aztán életerős szervezetet lehessen létrehozni.

Nagyváradi hetivásár.

— Január 28. —

Vásári árjegyzék a nagyváradi piaczon 1896. január 28-ik napján tartott vásárban eladott termesztmények és élelmiszereknek.

Tiszta buza 6.50—6.30·— Kétszeres buza 5.60.—5·40. Rozs 5·40—5·20. Árpa 5.10—5·—, Zab 5.60.—5.40 Tengeri 4·50—4·30 Borsó 15·— Lencse 16·—. Bab 8.50. Köleskása 11.— Burgonya 3.— Lángliszt 12·— Zsemlyeliszt 11.— Fehérkenyér liszt 10.— Barnakenyér liszt 9·— széna fuvarral 2.80. Szalma fuvarral 1.70 Szalonna 55.—. 6 kiló zsupp-szalma 08 kr, 150 kgrm. alom-szalma 04 kr. 1 köbméter tüzifa, bikk 3·10, tölgy 2·90, cser 3·35. 100 kiló marhahus 52·—. Öntött gyertya 54·—. Lámpaolaj 50·—. Egy liter bor ó 50, uj 40. Pálinka 36, szilvapálinka 80, szesz 82. Egy métermázsa kősó 10.80, nyers fagygyu 26·—, olvasztott fagyu 38·—, szappan 24·—, birka gyapju —,— — magyar gyapju —·—. Egy hektoliter ó-bor 45.— uj-bor 35·—, mész 70·—, kemény faszén 1·40 puha faszén —·—, kendermag 08·, köles 6.— repcze 0·—, dió 18·00, mogyoró —·—, aszu szilva 22·—. Egy kilogramm savanyu káposzta 16, szalonna 56, sertéshus 52, juh-hus 36, veres hagyma 14, fog-hagyma 34, bors 1·60, paprika 1·20 barna kenyér 0.9 Egy liter kőolaj 20, 1 mm. Bükköny — 1 mm. Luczernamag — —. frtig, 1 mm. Lóhere —·—·— 1 mm. Burgondi —.

Marha ártáblázat 1896. január 28-ról egy pár első rendü jármas ökör 290·—310, egy pár másodrendü jármas ökör 190· 250, egy pár harmadrendü jármas ökör 100. 180, 1 pár fejős tehén 60· 120, 1 drb. vágó ökör 250 kgr. — 90. 1 drb vágó tehén 150 kgr. —, 70· 1 drb. veres borju 14.50, 1 drb. fél éves borju 19 28, 1 drb. egy éves borju 28· 38, két éves borju 30· 50, 1 drb. hizott sertés 42, 60· 1 pár fél éves sertés 14· 17, 1 pár egy éves sertés 22· 30, 1 pár két éves sertés 36·—42, egydrb. jó igásló —· 50, 1 pár ökörbőr 22·——, egypár tehénbőr 15·——, borjubőr 4·—, 1 pár lóbőr 10.——, 1 pár juh bőr —

Forgalmi kimutatás 1896. évi január hó 28-ról: Tiszta buza körülbelül 400 hltr, kétszeres buza 200 hltr, rozs 400 hltr, árpa 100 hltr. zab 100 hltr, tengeri 500 hltr, burgonya 250 hltr. Lábas jószágok: Hizott sertés mintegy 150 drb, félhizott 280 sovány 750, süldő 1000, malacz 850, hizott marha —0, jármas ökör 300, fejős tehén 300, borju 140, bivaly 7 juh és bárány —‘ ló 252.

Terménytőzsde.

— Távirati jelentés. —

Budapest, január 29.

Buza tavaszra, bácskai	7.19
» tavaszra, északi	7.20
» szeptember-októberre bácskai	7.—
» szept.-okt.-re északi	7.01
Rozs tavaszra, bácskai	6.37
Rozs tavaszra, északi	6.39
Tengeri junius-juliusra, bácskai	4.35
» jun.-jul.-ra, északi	4.37
Repcze augusztus-szeptemberre, bácskai	10.65
» aug.-szept.-re, északi	10.70

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. január 29-én.

Magyar aranyjáradék 4%	122 25
Magyar koronajáradék	98 75
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	125.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2½%	102.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	121.50
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	97.—
Italmérési jog megváltási kötvény	100 10
Horvát-szlavon földtehermentesitési kötvény	98.—
Magyar nyeremény sorsjegy-kölcsön	153.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	142.—
Osztrák járadék papirban	100 50
Osztrák járadék ezüstben	100 75
Osztrák járadék aranyban	122.50
Osztrák ko ona járadék	100.75
1860. osztrák államsorsjegyek	148.—
Osztrák magyar bankrészvény	110.—
Magyar hitelbank részvény	422.—
Osztrák hitelintézeti részvény	372.80
Osztrák-magyar államvasuti részvény	368.—
20 f ankos arany (Napoleondor)	960.—
Német birodalmi márka	59.35
London vista	121.35
Páris vista	48.05
20 márkás arany	11.85

Főszerkesztő: **Dr. PERSZ ADOLF.**
Felelős szerkesztő: **SZABÓ LÁSZLÓ.**

NYILTTÉR.

—

A „FEKETE SAS“ nagytermében

vasárnap február 2-án és hétfőn 3-án este 7 és fél órakor

csak két szenzácziós előadás

HOMES & Mdme. FEY

és DAVENPORT kisasszony

világhirü művészek által rendezve.

Titokzatos, meg nem fejthető kisérletek a psychologia amnestika gondolatátvitel, spiritizmus és sonnambulismus köréből.

—

Helyárak: Körszék **1.50** kr. Számozott hely **1** frt. II. hely **50** kr. Katona- és deák-jegy **30** kr. Karzat **20** kr.

—

Jegyek előre válthatók **Laszky Ármin** könyv- és papir kereskedésében, vasárnap délután a **„FEKETE SAS“ szállodában.** 2—0

13980/95. V. sz.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY.

A nagyváradi kir. trvszék mint tkvi hatóság által **Batári Imre** végrehajtatónak, **Juhász Mariska, Gyelán Tógyerné** és **Juhász Katicza** végrehajtást szenvedők elleni 300 frt tőke járulékai iránti végrehajtási ügyében végrehajtást szenvedők tulajdonául felvett, ezen tkvi hatóság területén fekvő s a vizesgyáni 103. sz. tjkvben foglalt 916. 1120. és 1227. hrsz. ingatlanokból a Juhász Mariskát és Juhász Katiczát $^{9}/_{40}$-ed részben illető jutalékra, tov. a vizesgyáni 283. sz. tjkvben foglalt A. I. 1—5. rsz. a. ingatlanokból ugyanazokat $^{9}/_{4}$-ed részben illető jutalékra a kért végrehajtási árverés az 1881. LX. t. cz. 146. §-a értelmében ezennel elrendeltetik s foganatositására határidőül **1896. évi márczius hó 7-ik napjának d. u. 2 órája** Vizes-Gyán községházához kitüzetik.

Kikiáltási ár a vizesgyáni 103. sz. tjkvben foglalt jutalékra 263 frt, a vizes-gyáni 283. sz. tkjk. foglalt jutalékra 84 frt, azonban az árverésre kitüzött ingatlan szükség esetén ezen áron alul is el fog adatni. Venni szándékozók bánatpénzül a kikiáltási ár 10%-ját vagyis 26 frt 30 kr. illetve 8 frt 40 krt tartoznak készpénzben vagy ovadékképes értékpapirokban letenni.

A vételár 3 részletben fizetendő és pedig az első részlet az árverés napjától számitott 15 nap alatt, a második részlet ugyanazon naptól számitott 2 hónap alatt, a harmadik részlet ugyanazon naptól számitott 3 hónap alatt; minden egyes vételári részlet után az árverés napjától a fizetés napjáig 6% kam. fizetendő.

Ezen árverés feltételei a hivatalos órák alatt a tkvi hatóságnál és Vizes-Gyán község előljáróságánál tekinthetők meg.

A nváradi kir. tszék mint tkvi hatóság 1895. évi decz. 7-én.

OLASZ,
kir. tszéki biró.

Őszibaraczkfa-csemeték nagymérvbeni eladása.

Eladásra szánt készlet: 108 legkitünőbb fajban mintegy **80,000 darab.** — **Csemeték árai:** az 1—2 éves gazdag gyökerü, életerős csemeték darabja (azok erőssége szerint) **20** krtól **40** krig.

Nagybani árak.

100	darab	40 krajczáros csemete	1	vagy	100	fajban	38	forint.
250	»	40 »	»	1	»	100	»	36 »
500	»	40 »	»	1	»	100	»	34 »
1000	»	40 »	»	1	»	100	»	32 »
5000	»	40 »	»	1	»	100	»	30 »

100-anként.

Igen nagy készlet van a következő fajokból: (melyekben a kitünőbbnél kitünőbb korai amerikai fajok nagyrészt bent foglaltatnak) Amsden, Beatrix, Egresi-féle duránci, Grosse Mignonne hative, Grosse Mignonne tardive, Gyümölcskertek királyuője, Honneyvell, Korai Sándor, I. Lipót, Lord Palmerston, (egyenlő a Saint Joséval), Matelka dijazottja, Mezőkomáromi duránci, Olga királynő, Precoce de Canada, River' s korai, Rothe may de Brig, Szép őrnő, Szögi duráncija, Valparaiso, Venus emlője, Vezerle féle korai duránci, Waterloo, Wilder, Würtenberg király stb. stb. 16 1—4

Tessék árjegyzéket kérni!

Nyomatott laptulajdonos: Szent László-nyomda-részvénytársaságnál Nagyváradon.